

Naš Francelj.

Ah, za pokoro mi je, ta naš Francelj! Za pokoro proti svoji volji. Zakaj hudoben ni, dobro vzgojen, pridne starše ima. Toda nemiren, nemiren! Pravi migljec. — Je pa migljec majhen klopotec, brez macljekov, kladivec, in brez deščice, ob katero na klopotcu macljeki udarjajo. Torej prav majhen, prav lahek, pa ga vsaka sapica suče, vsak vetre mu peresa vrti. Tako je vedno nemiren.

Takšen je naš Francelj. Rujen med Nemci v Labodski dolini na Koroškem. Na »mann« se mu končuje ime, znamenje nemškega porekla. Ko je prišel s starši sem, ni znal slovenski. Zdaj ne zna več nemški, le kako zelo navadno besedo še.

Starši zelo skrbijo zanj, njih edinec je. Niso bogati, a že ko je začel v šolo hoditi, je bil zmerom čedno oblečen. Zdaj so časi hujši, vendar se vidi, da doma zelo gledajo nanj, da ne hodi zanemarjen okoli.

Je silno priljuden. Od začetka mi je večkrat pripovedoval, kaj so doma delali, kaj govorili. Tako nekoč: »Mati so rekli: Kako le to, da te gospod tako radi imajo, ko si pa tako siten?« — »Siten res včasih si,

Francelj.« jaz na to. A Francelj se samo nedolžno smehlja.

Še ko je sedel med najmanjšimi, mu je mati zbolela. Odpeljali so jo v bolnišnico v Slovenjgradec. Oče, še mlad, tesar, je moral delati tedaj pač tem pridneje.

Pa mi je Francelj v šoli zaupal: »Ob petih vstanem« — pozimi je bilo — »zakurim in nama z očetom kuham zajtrk.« — »Ti kuhaš?« sem ga neverno pogledal. — »Jaz, jaz!« — In so mu žive črne oči gledale tako pogumno in odkritosrčno, da nisem nič več dvomil. — »Tedaj si pa res junak! Le lepo pomagaj očetu, da mati ozdravijo in se vrnejo. Ali moliš kaj za njih?« — »Vsak večer.« — V očeh so mu zalesketale solze.

Včasih mi prinese v šolo jabolko ali hruško.

»Kar obdrži, Francelj. Saj jih sami nimate.«

»Pasem Gabrovnikove krave in našo zraven na Gabrovnikovem travniku. Pa jih dobim.«

Je že v klopi, da mu ne bi mogel vrniti.

Ministrant je. Pride sicer samo ob nedeljah, daleč ima v cerkev. Je pri oltarju isti migljec. Pa ga včasih oštejem: »Francelj, vsaj v cerkvi bodi miren!« — »Da, da!« mi obljublja ves v ognju. In me gleda tako vdano in zaupno, da bi prisegel: »Nikoli več se ne bo po cerkvi oziral, ne po kolenih sem in tja mezil, ne si dolgih las s tako silo nazaj gladil, kadar mu čisto doli na oči padajo.«

A je prihodnjo nedeljo isti nemirnež, ki je bil.

Včasih mora ob sobotah, ko imamo krščanski nauk, iti ven stati. Tudi s šibo jih dobi kdaj po rokah. Tedaj pride drugi dan, v nedeljo, nekoliko pobit v zakristijo, že eno uro pred sv. mašo. Pa boječe, v dvomih in omahovaje, se mi li naj približa ali ne, stopa proti meni in mi poljubi roko. Mati ga doma tako uči. Njegov tovariš strežnik, ki je v šoli vedno vzorno miren, tega nikoli ne stori. In me gleda z velikimi, sevajočimi očmi tako vdano in zaupno, da si mislim: »Kaj se hoče s takimle Franceljnom? Dober mu mora človek biti!«

Ko vidi, da nisem več hud, mu obraz v veselju kar žari. Pa si s tako vnemo oblači rdečo strežniško obleko, kakor bi se bal, da mu morda vendarle še porečem: »Ne boš več stregel! Nisi dovolj priden!«

Res, kaj se hoče s takimle Franceljnom?

Dr. Fr. Zbašnik:

Fran Levstik.

Kdo je bil Fran Levstik? Fran Levstik je bil velik slovenski pesnik in pisatelj, zlasti pa je kot malokdo tako dobro poznal naš jezik, našo narodno govornico. A bil je tudi še nekaj drugega: bil je velik človek! Ne mislim pri tem na njegovo rast, ki je bila nekako srednja, pač pa na njegov kristalno čisti značaj, na njegovo nesebičnost, na druge njegove lepe lastnosti, ki so ga dičile in ga delale velikega. To zasluži, da se poudari! Zakaj ni vsakdo, ki je, recimo, velik talent, tudi že velik človek! —

Letos je poteklo sto let, odkar se je rodil ta veliki mož. Zagledal je luč sveta pod slamnato streho v neznanči dolenjski vasi z imenom Sp. Retje, ki leži kake pol ure od Velikih Lašč naprej proti Ribnici. Mimo te vasiče me je vodila

